

Protocol veiligheid gebruik zwembassin(s) Utrechtse Zwembaden

1. Inleiding

In dit protocol wordt ingegaan op het aansprakelijkheidsvraagstuk bij het gebruiken van zwembadwater door Utrechtse zwem- en duikverenigingen. Daarnaast zijn hierin de afspraken opgenomen die de gemeente Utrecht met alle betrokkenen gemaakt heeft om het zwemmen zo veilig mogelijk te laten verlopen. Belangrijk om hier op te merken is dat er bij het zwemmen sprake is van een gedeelde verantwoordelijkheid. Onder de gebruiker wordt in dit protocol verstaan: een zwem- of duikvereniging die al dan niet tegen betaling gebruik mag maken van een zwembassin of onderdeel daarvan in een van de Utrechtse zwembaden.

2. Wet- en regelgeving

Er bestaat geen wet- of regelgeving die specifiek ingaat op de aansprakelijkheid bij het gebruik van een zwembassin. Bij het in gebruik geven van een bassin gelden wel bijzondere aansprakelijkheidsrisico's. Daarom willen partijen met betrekking tot deze aansprakelijkheid praktische afspraken maken. De gemeente Utrecht hanteert deze afspraken als een protocol en legt dit op aan alle gebruikers.

Zowel de gebruiker als de zwembadexploitant (de gemeente) hebben te maken met de Wet Hygiëne en Veiligheid Bad en Zwemgelegenheden (WHVBZ). Deze wet stelt algemene voorwaarden waaraan elke zwemgelegenheid moet voldoen. Belangrijk in dit verband is artikel 25 van het daarmee samenhangende Besluit Hygiëne en Veiligheid Bad- en Zwemgelegenheden. Hierin staat dat in de zweminrichting gedurende openstelling in 'voldoende mate toezicht' moet worden uitgeoefend. In het algemeen moet worden aangenomen dat zowel in kwalitatief als in kwantitatief opzicht het toezicht voldoende moet zijn. Zowel het aantal toezichthouders in de zweminrichting als de vereiste vaardigheid waarover deze personen moeten beschikken spelen dus een rol. Hierover moeten bij het in gebruik geven van zwemwater afspraken worden gemaakt.

Voor de gebruiker is de wetgeving op het gebied van arbeidsomstandigheden van belang. De wetgever heeft daarin namelijk bepaald dat werkgevers een verplichting hebben om zorg te dragen voor de veiligheid, gezondheid en welzijn van hun werknemers. Deze bepaling geldt ook voor de relatie tussen de gebruiker/het verenigingsbestuur en de leden. De zorgplicht van de gebruiker/verenigingsbestuur vloeit dus niet alleen voort uit de zorgvuldigheidsnorm, maar ook uit dit wetsartikel.

3. Nadere uitwerking zorgplicht van gemeente en gebruikers

3.1 De gebruiker

Als gevolg van het aangaan van een gebruiksovereenkomst ten aanzien van gebruik van (een deel van) een zwembassin, verplicht de gebruiker zich te zorgen voor de veiligheid van de zwemmers, alsmede de personen die namens de gebruiker op dit gebruik toezicht houden. In dit verband is de gebruiker in algemene zin verantwoordelijk voor:

- het beschikbaar hebben en opleiden van de eigen toezichthouders (dat zijn personen die namens de gebruiker toezicht houden op het gebruik van het zwembassin en de veiligheid van de namens gebruiker in het bassin aanwezige zwemmers);
- het regelmatig doch minimaal één keer per drie jaar (laten) toetsen van de eigen toezichthouders op hun reddingvaardigheid;
- nieuwe toezichthouders laten toetsen op hun reddingvaardigheid voordat zij hun functie gaan uitoefenen;
- het overleggen van een kopie van de behaalde certificaten door de eigen toezichthouders;
- het op de hoogte zijn van het ontruimings- en calamiteitenplan en deelname aan oefeningen;
- toezicht op het naleven van het protocol;
- de aanwezigheid van voldoende en gekwalificeerde toezichthouders tijdens gebruik van het zwembad.

3.2 De gemeente

Ook de gemeente Utrecht heeft als eigenaar van het zwembad een zorgplicht. Het team Vastgoed Exploitatie van Stadsbedrijven van de gemeente Utrecht treedt als exploitant op en heeft voor de exploitatie medewerkers in dienst met gedelegeerde verantwoordelijkheden. Zij heeft de taak te waken over de gezondheid en veiligheid van het zwemmende publiek, om zo de kans op ongelukken zoveel mogelijk te beperken.

De gemeente Utrecht is als zwembadexploitant verantwoordelijk voor:

- een deugdelijk gebouw;
- een deugdelijke zweminrichting (het bad zelf);
- deugdelijke voorzieningen;
- het beschikbaar hebben van een voldoende EHBO'ers respectievelijk BHV'ers;
- een ontruimings- en calamiteitenplan en het oefenen hiermee in samenwerking met de gebruikers;
- het zwembad waarin de gebruiker gebruiksrecht op zwemwater huurt stelt minimaal één keer per drie jaar water ter beschikking om de toets af te leggen;
- het zwembad waarin de gebruiker gebruiksrecht op zwemwater huurt stelt elk jaar water ter beschikking om de toets af te leggen voor nieuwe toezichthouders;
- het opstellen, evalueren en eventueel bijstellen van dit protocol.

3.3 Bijzondere eisen aan groepsgrootte, toezichthouders en toetsing

Voor de groepsgrootte, de toezichthouders en de toetsing heeft de gemeente Utrecht de volgende eisen neergelegd:

3.3.1 Groepsgrootte

Aan de groepsgrootte van het aantal gebruikers dat namens gebruiker van het zwembad gebruik maakt, stelt de gemeente de volgende eisen met betrekking tot toezicht:

tot en met 75 personen is minimaal één toezichthouder aanwezig per bassin;

voor grotere groepen geldt: tot en met elke 75 personen meer één toezichthouder extra.

3.3.2 Toezichthouders van de gebruiker

Aan de namens de gebruiker in het zwembad aanwezige toezichthouder(s) stelt de gemeente Utrecht de navolgende eisen:

- indien de gebruiker zelf niet voor voldoende toezichthouders kan zorgen, zal deze een toezichthouder van het zwembad tijdelijk moeten inhuren tegen een overeen te komen uurtarief;
- elke bevoegde toezichthouder namens de gebruiker moet kunnen zwemmend redden (indien bassins/waterdiepte > 1.40) en zal volgens de WHVBZ in het bezit moeten zijn van tenminste één van de onderstaande diploma's of brevetten. Als voldoende te beschouwen diploma's zwemmend redden zijn (de lijst is niet limitatief):
 - KNBRD-brevet 5 "zwemmend redden"
 - Zwemleider A (KNZB)
 - (Assistent) zwemonderwijzer
 - CIOS met specialisatie "zwemmen"
 - M.O. lichamelijke opvoeding
 - Trainerdiploma A (KNZB)
 - Zweminstructeur A (KNBRD)
 - NOB-brevet 2*-duiker (Rescue Diver) met module duikleider en de brevetten van andere duikorganisaties, zoals daar zijn IANTD, TCI, die daaraan gelijk gesteld zijn
 - PADI-duiker Rescue inclusief EFR (voorheen MFA)
- elke toezichthouder is verplicht regelmatig doch minimaal één keer per drie jaar een reddingvaardigheidstoets af te leggen (zie bijlage 1a), leden van een duikvereniging mogen de toets voor duikers afleggen (zie bijlage 1b.);
- de toezichthouder is minimaal 18 jaar;
- Indien een gecertificeerd toezichthouder niet meer of tijdelijk niet meer kan voldoen aan de eisen van de vaardigheidstoets, b.v. zwangerschap of medische beperking, kan diegene blijven functioneren als toezichthouder, mits in samenwerking met een kaderlid dat in het bezit is van één of meer bovengenoemde diploma's/certificaten en het certificaat van de reddingvaardigheidstest. Beiden zijn op dat moment verantwoordelijk voor het toezicht op het bad;
- ook bij een waterdiepte van < 1.40 m hecht de gemeente waarde aan en stelt zij toezicht namens de gebruiker verplicht. De toezichthouder hoeft echter in dat geval de reddingvaardigheidstest niet af te leggen, maar dient wel te voldoen aan alle andere vereisten verbonden aan het toezichthouderschap;
- de toezichthouder is op de hoogte van het ontruimings- en calamiteitenplan en dient deel te nemen aan een regelmatig terugkerende calamiteitenoefening van het betreffende zwembad.

Bij voorkeur overlegt de gebruiker aan de gemeente Utrecht een toezichtplan waarin wordt beschreven op welke wijze de toezichthouders toezicht uitoefenen in het bad. Indien en voor zover een dergelijk plan er niet is en niet door de gemeente is goedgekeurd, worden door de gemeente Utrecht aan het toezicht zelf in ieder geval de volgende eisen gesteld:

- voorafgaand aan het gebruik door de gebruiker noteert een vertegenwoordiger vooraf wie op de betreffende dag verantwoordelijk is voor het toezicht op het bassin en gedurende welk tijdsbestek. Bij een gedeelde verantwoordelijkheid worden beide namen genoteerd, met de betreffende uren waarop toezicht wordt gehouden. Huurder gebruikt hiervoor het logboek ex bijlage 4;
- in de laatste kolom van bijlage 4 ('aantal personen per uur') wordt het maximum aantal personen, dat tegelijkertijd in het water aanwezig is, ingevuld. Tot en met 75 personen is minimaal één toezichthouder aanwezig per bassin. Voor grotere groepen geldt: tot en met elke 75 personen meer één toezichthouder extra;
- de coördinator toezichthouders houdt toezicht op het invullen van het logboek. Nieuwe logboekformulieren zitten achter in de map;
- elke toezichthouder dient zich, op de kant aan of nabij de rand van het bassin te bevinden en zal actief toezicht houden op de activiteiten in het bassin;
- een kaderlid dat door de gebruiker bekwaam verklaard wordt op grond van de succesvol behaalde toets voor toezichthouder, maar die niet bevoegd is tot het zelfstandig geven van zwemles of –training, mag het toezicht uitsluitend uitoefenen in aanwezigheid van en in samenwerking met een kaderlid dat wel volledig bevoegd is en voldoet aan alle voornoemde eisen die aan de persoon van de toezichthouder worden gesteld. Beide personen zijn op dat moment verantwoordelijk voor het toezicht op het bassin; bij een ongeval zorgt de toezichthouder voor het invullen van een ongevallenformulier (zie bijlage 3 of een vergelijkbaar eigen ongevallenformulier) en stelt de gemeente op de hoogte van het voorval.

4. De toetsing van toezichthouders

Aan het toetsen van de toezichthouders stelt de gemeente Utrecht de navolgende eisen:

- toezichthouders worden door het bestuur van de gebruiker bij de gemeente schriftelijk voorgedragen;
- de toetsing vindt minimaal één keer per drie jaar plaats bij voorkeur in het voorjaar;
- de toezichthouder is in het bezit van één van de hierboven (3.3.2) genoemde als voldoende beschouwde diploma's zwemmend redden;
- elke toezichthouder ontvangt bij het naar behoren afleggen van de toetsing, hiervan een certificaat.

planning:

- de gebruiker dient een aanvraag voor de gewenste afname van de toets in per e-mail bij de coördinator toezichthouders Utrechtse Zwem- en Duikverenigingen (zie bijlage 2), minimaal 4 weken voor aanvang van de toetsing, de aanvraag is tevens voorzien van namen, geboortedata en bevoegdheid van de deelnemers;
- de gemeente Utrecht, in de persoon van de locatiemanager van het betreffende zwembad is verantwoordelijk voor de planning van de toetsing.

uitvoer:

- De coördinator Utrechtse Zwem- en Duikvereniging levert één beoordelaar voor het toetsen van de deelnemende kandidaten;
- de gemeente Utrecht levert een beoordelaar, door de exploitant aan te wijzen;
- beide beoordelaars stellen in overleg vast of de deelnemende kandidaten geslaagd, dan wel afgewezen zijn;
- de beoordelaar van het zwembad draagt zorg voor het uitreiken van de behaalde certificaten;
- de gemeente Utrecht dient tijdig te zorgen voor beschikbaarheid van zwembadwater voor de toetsing;
- de gebruiksvergoeding verbonden aan het gebruik van extra zwembadwater voor training m.b.t. de toetsing is voor rekening van de gebruiker;
- de gebruiksvergoeding verbonden aan gebruik van zwembadwater voor toetsing is voor rekening van de gemeente Utrecht;
- de kosten van de toetsing per deelnemer, die voor rekening van de gebruiker komen, bedragen € 9,00 (indexeren volgens Consumenten prijsindexcijfer voor huishoudens, prijspeil 1 januari 2009) inclusief B.T.W.

5. Gevolgen niet naleven protocol en informatie-uitwisseling

De gemeente Utrecht behoudt zich het recht voor om, bij niet naleven van het protocol, de gebruiker hierop aan te spreken en zo nodig maatregelen te nemen. In het uiterste geval kan dit leiden tot beëindiging van de gebruiksovereenkomst met de gebruiker.

Een verantwoorde en eenduidige uitvoering van het protocol valt of staat met de wijze waarop de betrokken personen en partijen geïnformeerd worden.

Voor akkoord:

Gemeente Utrecht:

Gebruiker:

Mevrouw C. van Ommen
Afdelingshoofd Vastgoedexploitatie
Stadsbedrijven
Datum:.....

Organisatie vereniging
Datum:

Bijlagen:

- Bijlage 1a: Eisen reddingvaardigheidstoets voor toezichthouders (niet-duikers)
- Bijlage 1b: Eisen reddingvaardigheidstoets voor toezichthouders (duikers)
- Bijlage 2: Procedure voor aanvraag examen reddingvaardigheidstoets met formulieren
- Bijlage 3: Ongevallenformulier
- Bijlage 4: Logboek aanwezigheid toezichthouders

Bijlage 1a. Eisen reddingvaardigheidstoets voor toezichthouders (niet-duikers)

Onderstaande vaardigheden dienen minimaal één maal per drie jaar te worden getoetst. Nieuwe toezichthouders dienen binnen het eerste jaar te worden getoetst (zie protocol voor gebruikers).

Vaardigheid:

In zwemkleding:

- Te water gaan met de startsprong en vervolgens 100 meter schoolslag en aansluitend 50 meter enkelvoudige rugslag met de handen boven water. Men dient deze opdracht binnen 5 minuten uit te voeren. Aansluitend heeft men ca. 5 minuten rusttijd.
- Te water gaan met de startsprong en aansluitend 14 meter onder water zwemmen.

In minimaal korte broek en T-shirt met mouw:

- Te water gaan met de hurksprong, ca. 10 meter aanzwemmen met de schoolslag of borstcrawl (hoofd uit het water). Met een hoekduik naar de bodem, onder water zoeken naar de pop welke zich op de bodem van het diepste deel van het betreffende zwembad bevindt. Deze pop ophalen en tonen. Vervolgens een drenkeling vervoeren over een afstand van 12,5 meter in de kopgreep. Het aan de kant brengen van de drenkeling en vervolgens in de handreiking op de kant brengen met hulp van derden. De drenkeling dient vanuit de rugligging in de stabiele zijligging te worden gelegd.
- Te water gaan met de hurksprong, aanzwemmen, de drenkeling gerust stellen en zich bevrijden uit de enkele polsgreep en aansluitend de drenkeling vervoeren met de zeemansgreep over een afstand van 12,5 meter. Daarna moet men zich bevrijden uit de dubbele (bovenwaartse) polsgreep en vervolgens de drenkeling vervoeren met de polsgreep over een afstand van 12,5 meter.
- Het op de juiste manier hanteren van de reddingsmiddelen in het zwembad b.v. reddinghaak en/of reddingwerpzakje. Het op de hoogte zijn waar de EHBO-middelen zich bevinden in het betreffende zwembad

Tussen alle onderdelen moet een redelijke rustperiode aanwezig zijn! De onderdelen van de toets moeten uitgevoerd worden volgens de richtlijnen van de KNBRD.

Bijlage 1b Eisen reddingvaardigheidstoets voor toezichthouders (duikers)

Onderstaande vaardigheden dienen minimaal één maal per drie jaar te worden getoetst. Nieuwe toezichthouders dienen binnen het eerste jaar te worden getoetst.

Vaardigheid:

In zwemkleding:

- Te water gaan met de startsprong en vervolgens 100 meter schoolslag en aansluitend 50 meter enkelvoudige rugslag met de handen boven water. Men dient deze opdracht binnen 5 minuten uit te voeren. Aansluitend heeft men ca. 5 minuten rusttijd.
- Te water gaan met de startsprong en aansluitend 14 meter onder water zwemmen.

In minimaal korte broek en T-shirt met mouw:

- Met basisuitrusting (duikbril, snorkel, loodgordel) aanzwemmen. Met een hoekduik naar de bodem zwemmen waar op een diepte van 2,5 meter een drenkeling met basisuitrusting ligt. Deze bevrijden van de loodgordel en in een zijgreep naar de oppervlakte brengen. Daarbij wordt het hoofd bij de kin ondersteund om de ademweg van de drenkeling vrij te houden zodat de lucht uit de longen kan ontsnappen. Aan de oppervlakte de drenkeling in een polsvervoersgreep pakken en over een afstand van 12,5 meter vervoeren. Vervolgens de drenkeling met de handreiking op de kant brengen, dit met hulp van derden. De drenkeling dient vanuit de rugligging in de stabiele zijligging te worden gelegd.
- Te water gaan met de hurksprong, aanzwemmen, de drenkeling gerust stellen en zich bevrijden uit de enkele polsgreep en aansluitend de drenkeling vervoeren met de zeemansgreep over een afstand van 12,5 meter. Daarna moet men zich bevrijden uit de dubbele (bovenwaartse) polsgreep en vervolgens de drenkeling vervoeren met de polsgreep over een afstand van 12,5 meter.
- Het op de juiste manier hanteren van de reddingsmiddelen in het zwembad b.v. reddinghaak en/of reddingwerpzakje. Het op de hoogte zijn waar de EHBO-middelen zich bevinden in het betreffende zwembad.

Tussen alle onderdelen moet een redelijke rustperiode aanwezig zijn! De onderdelen van de toets moeten uitgevoerd worden volgens de richtlijnen van de KNBRD.

Bijlage 2 Procedure voor aanvraag examen reddingvaardigheidstoets met formulieren

Voor het aanvragen van het examen van de reddingvaardigheidstoets zijn de onderstaande regels van toepassing:

- De organiserende vereniging (gebruiker) dient per e-mail een aanvraag in, minimaal vier weken voorafgaand aan de datum van de reddingvaardigheidstoets. Er wordt gebruik gemaakt van het daarvoor bestemde formulier, dat wordt ingeleverd bij de coördinator van de Utrechtse Zwem- en Duikverenigingen.
- Bij de aanvraag van de toets dient een volledig ingevulde lijst met namen en bevoegdheden van de kandidaten die aan het examen gaan deelnemen, te worden toegezonden.
- Bij het examen van de reddingvaardigheidstoets zal de coördinator van de Utrechtse Zwem- en Duikverenigingen één beoordelaar uitnodigen. Dit zal een bevoegd persoon van een reddingsbrigade zijn (KNBRD). Deze beoordelaar heeft de bevoegdheid om vast te stellen of de kandidaten die hebben deelgenomen aan het examen zijn geslaagd, dan wel afgewezen.
- Eén persoon van het betreffende zwembad (de locatiemanager of door hem/haar aangewezen persoon) zal als beoordelaar worden aangewezen.
- Na het afleggen van het examen wordt een certificaat uitgereikt aan de kandidaten die zijn geslaagd. Dit certificaat is voorzien van de naam van de kandidaat, de datum waarop de toets is afgelegd en de handtekeningen van de locatiemanager of door hem/haar aangewezen persoon.
- Certificaten waarop naam van de kandidaat, datum en/of handtekeningen van de beoordelaars ontbreken, zijn ongeldig.

AANVRAAGFORMULIER REDDINGVAARDIGHEIDSTOETS VOOR VERENIGINGEN

Van elk examen dient de aanvraag minimaal vier weken vóór de examendatum in het bezit te zijn van de coördinator Utrechtse Zwem- en Duikverenigingen

Eerste keus

Tweede keus

Datum toets: Datum toets:

Aanvang: uur. Einde: uur. Aanvang: uur. Einde: uur.

Aantal kandidaten voor de reddingvaardigheidstoets: maximaal 14 personen per 45 minuten

Organiserende instantie:

Naam, vereniging:

Contact adres:

Postcode/woonplaats:

Telefoon:

Mobiel nummer:

Toets in zwembad:

Voorgestelde beoordelingscommissie:

1. (invullen door coördinator)
(bevoegdheid)

2. (invullen door coördinator)
(bevoegdheid)

Deze aanvraag voor de toets moet vergezeld gaan van een namenlijst van de deelnemende kandidaten (in te vullen door het zwembad waar wordt afgezwommen).

Als beoordelaar is aangewezen:

De heer/mevrouw:

Voor de toets op:in zwembad

Bijlage 3 Ongevallenformulier

Accommodatie: Naam toezichthouder: Datum ongeval: Tijdstip:	
Gegevens klant	
Naam: Adres: Postcode/plaats: Telefoonnummer: M / V: Ziektekosten verzekerd bij:	
De klant heeft deelgenomen aan: <ul style="list-style-type: none"> ☐ Recreatie- of gezinszwemmen ☐ Zwemschool ☐ Aqua-sporten ☐ Banenzwemmen ☐ Sportzwemmen (verenigingen) ☐ Anders, nl. 	
Omschrijving van het ongeval met vermelding van letsel en/of klachten: Welke handelingen zijn uitgevoerd: Doorverwezen naar arts of naar welk ziekenhuis vervoerd:	
Getuigen, resp. erbij betrokken personen:	Naam Adres Woonplaats Telefoon
Handtekening toezichthouder/ instructeur	<i>Schets op de achterkant de plattegrond van de accommodatie waar het ongeval heeft plaatsgevonden én waar de toezichthouders zich bevonden</i> <i>Z.O.Z.</i>

Schets hier de plattegrond, geef aan waar het ongeval plaatsvond en waar de toezichthouders stonden:

Bijlage 4 Logboek aanwezigheid toezichthouders

Datum:				
tijd – van / tot	vereniging	naam toezichthouder	handtekening	aantal personen per uur

